

garnitúra

no 633/3.

Tudomány és művészet

Dienes Pálnak és Valériának.

Ereket a jogszételést egy művész írta, aki ^{egy kicsit magántudós is volt.} ~~egész életében~~
~~tudományt képzett.~~

1. Tudományt és művészetet nem lehet egyszerre definiálni, mert nagy dolgot: nincs definíció, mely őket kimerítené. De azonban ezek ~~olvatok~~ ^{bejegyzések} ~~szűkebb~~ ^{szűkebb} gyűjtőkamarái, a művészet az érzetek és érzések, a tudomány a belőlük leüllesztett fogalmak drága gyűjteménye. Az élet friss szőlőjéből pompás bort szőlőlent és ~~hasznos~~ ^{hasznos} ecetet: aprót hordjuk e végerhetetlen, homályos pincébe.

2. Művészet és tudomány legmagasabb foka a ~~Tudatnak~~, amely az élet testén nőtt; mint csáppja vajjon? vagy parazitája? engőze? vagy célja? Elreppeltek egy párbenéket Élet és Tudat közt

Tudat

Célom vagy ó Élet! mert én élvezet vagyok és az élvezet öncél: az élvezet az egyetlen dolog, aminek nincs szükségére célra: önmagáért érdemes léteznie. És ha nered, Élet, lennet érdemes, nered is csak azért érdemes, hogy ilyen élvezetek mint én vagyok, méhedből szülessenek.

Élet

De nem vagy te mint én élvezet: gyakran fájdalmom vagy.

Tudat

Amerted azt a férfiant, aki bölcsőmnél állt? ő jól ismert

bányáidból való. Lehet hogy kisíves használatra felhasználót ekkor a gondolatait; de csak úgy, mint a barbakok felhasználták hajdan a legjobb emlékek köveit: hogy meszet éges-
tse ki belőlük. A tudós távol tetőled, élet, művésznél művészebb,
célja csak a saját célja, a saját kéje; ^(mint Póruca, a nagy tudós, mondta) s művészen is csak az igaz
művész, kinetic csak ez a célja.

Élet

Tévedsz, o' Tudat, ha azt hiszed, hogy az élvezet öncél: inkább
mint az ész és családok. Amint a perlem kéje is az én csal-
átkem, mellyel csábítok ^{(asszonyt,} szegény embert, hogy kinnál nyúlva, gond-
dal nevelve, sziljön és neveljen és folytasson engem: így a
tudás is művészet kéje, csalétkem a kiválóknak számára, hogy a
munka ~~gyakoriságát~~ ^{és} alkotás kiújával engem fenntartani
és gazdagítani segítse.

Tudat

Mért van gúrséged erre a családokra is mért akarsz te
mindenképpen gazdagodni is? Mert érzed, hogy nem vagy elég
magadnak; érzed hogy célunk ^{te} sivaie te cél lennél. Mindig
csak fenntartani akarsz magadat; de érdemes-e valaminek fen-
tartani csak hogy fennmaradjon; ha semmi más értelme,
célja nincs? Ismét kérden: lehet-e valami öncél, ha

5

te sor kint, a te sor ostobaságod, ha én nem volnék
 ari azokat egy nagy népszerűség, egy nagy rend részeiként fel-
 használom. Nem te használod fel engem, hanem én tégedet.
 Én addé értelmet nem adok és egy isten sem lett volna oly bolond,
 hogy téged egy akkoros, ha nem ép így ^{lehetőség} ~~lehetőség~~ legnagyobb
 népszerűségé én bennem. Az istenek csak azért ~~adottak bajokat~~
 irányították be örök fényüket a zavaros világgal, hogy én meg-
 hátrajánul szolgálhasson az én nagy festményemnek, melynek mű-
 vézet a neve, vagy legalább rajzomnak (mely a formáit mutatja
 színei nélkül): a tudományok.

Ἐπέχλωσαν το δὲ ἄνθρωπος

ἀνθρώπων, ἵνα ἦσι καὶ ἐσομένους αὐτῇ.

Bajokat ^{fontos} ~~adok~~ nekünk, hogy legyen miől érekeznünk —
 mint az mondta, aki bölcsőnnel állt, te csak az én témám vagy.

Élet

Azt mondod, hogy te csinálod belőlem népszerűséget és érdekel-
 nés ~~egyet~~. De mit nevezel te népszerűnek és mit érdekel-
 nesnek? Nem azt hívod a népszerűnek, amiben engem találod
 meg, mentül teljesebben, az és irigyon at a ~~találás~~ feld?
 Tudja-e a népre biztosabb meghatározást, mint hogy az az, ami
 tetszik, ami hat, érdekelést kelt, rém hat, életet kelt. És tudja-e az

6

értelmesre (amit tudomizot igazságok nevez) más, jobb meghatározást, mint a Jamesét, hogy annak van értelme, amit ha igaznak elfogadok, jobban boldogulok bennem? Minden népséget, minden igazságot mértékre én vagyok, célja is én vagyok, amiért hogy forrása is én vagyok.

Tudat

Ha én kételkednék, hogy bárk csak a forrása is te volnál?

Élet

Nem főlem kap-e a művészet minden érzést és képet, a tudomány minden fogalmat és adatot?

Tudat

Ellenkezőleg: a nagy művészet új érzéseket akar ~~teremteni~~ ^{kelteni}, amilyeneket még ^{soha} sohasem éreztem / új képeket tárni szemem elé, amilyenek bennem / még nem voltak. És nem tagadható, hogy felt is bennem új érzéseket — és fest is belém új képeket.

Élet

A művészetről bízhat lehet: a művészet mindig egy kicsit túltermés. A f. halálatlan gyermek aki túl akar teremni szülőjén. De a tudomány ^{ráim szorult és} ragaszkodik hozzám: "én én ajándékaimból él és nem akar olyasmint alkotni, ami bennem nincsen."

Tudat

A tudomány is túltér terajtán. Polgári megalkotta az abszolút

geometriát amely bennet ünnes. De vajjon csak a renes geometria is megvan-e bennet? Van-e bennet csak egyetlen matematikai pont, matematikai vonal? Nem feltétlenül rajtat a tudomány, miköz ezeket a végtelenül finom dolgokat megalkotta? Sajj az egész fiú? Van-e bennet csak egyetlen oly tiszta, komplikációtól ment történet is, mint amivel a fizika jár? I nem igen ideál felé törekvő-e minden tudomány? Nem annál inkább tudomány-e, minél távolabb tudott más fölét parakni, teremtve? La legideálisabb a matematika.

Élet

Ugy bejely mint a csopus vörájs. Csak azért legideálisabb a fölém eloparabott tudomány, mert engem még egy tudomány sem tudott felérni. Ha a konkrétumok: a fizika, biológia vagy ép a lélektan tudós mányja tudtak volna lenni, nem sokkal magasabb tudományok lennének-e a matematikánál? Ó bizony, inkább annál ideálisabb a tudomány, minél több konkrétitást, minél többet tud felfogni belőlem. La kísérleti tudományokra, amelyek belém maradtak, más nem mondhatod, hogy velem meg nem elégednek.

Tudat

Ha megelégednél veled, nem akarnál mint igaz újat tapasztalni, és nem csinálnál kísérleteket. A tudományos kíváncsiság újat akar épug mind a művészet --- én vagyok az, aki sohasem eléggem meg veled.

3. Ebben a pillanatban az Élet nevetnie É kell és azt mondani: - Ó Tudat, nem látod-e hogy mi ketten voltaképp együtt vagyunk és én vagyok az, aki sohasem eléggem meg magammal? Babits Mihály

I Tudományok és művészet

14/1960

[Faint, mostly illegible handwritten text, likely bleed-through from the reverse side of the page. The text is mirrored and difficult to decipher.]